

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Prvdentia Et Cæteris In Confessario requisitis ad ritè
fructuoséque Diuini ministerij sui munera obeunda,
Tractatvs**

Regnault, Valère

Lvgdvni, 1611

Cap. V. De Confessarij prudentia in disponendo pœnitente ad contritionem
seu odium & detestationem suorum peccatorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41341

Quando omisso facta est ex malitia, quid sit faciendum, nitens reticere peccatum, caueat quantum potest, ne perperam det absolutionem, laboreque interrogationibus veritatem ex illius ore prudenter elicere: caueat etiam iudicare se tale aliquid nosse ex aliena confessione. Quod si omni quam potest adhibita diligentia, & industria, videat se nihil proficere, geret se cum eo tamquam cum indisposito: de quo non absoluendo dicitur in sequenti cap. 21.

Exemplum huius rei esse potest si Confessarius sciat suum Pœnitentem acquisiuisse beneficium per simoniam, aut pecuniam dedisse ad vsuram, aut ut alicuius personæ turpi consuetudine, aut aliud mortale perperrasse, quod dissimulat inter confitendum: quia non vult malè accepta restituere, aut vitæ suæ turpitudinem veretur aperire, aut nō stauit eam emendare.

CAPVT V.

*De Confessarij prudentia in disponendo
Pœnitente ad contritionem, seu odium
& detestationem suorum
peccatorum.*

SUMMARIVM.

1. Confessario debet nota esse Pœnitentis contritio, antequam illum absoluat.
2. Non ostendens contritionem, qua ratione monendus.
3. Qualis imperfecta contritio deprehensa in Pœnitente sufficere possit ad illius absolutionem.
4. Signa contritionis ad absolutionem

tionem sufficientis. 5. De lachrymis. 6. De confessione amara. 7. De alacri Pœnitentia imposita acceptatione. 8. De quibusdam alijs effectis contritionis eam indicantibus. 9. De abnegatione sui, & desiderio patiendi pro gloria Dei. 10. Munire debet se precibus Confessarius dispositurus Pœnitentem ad contritionem. 11. Peccati indignitas naturalis. 12. Indignitas peccati ex inobedientia erga Deum. 13. Indignitas peccati ex odio, quo Deus illud prosequitur. 14. Indignitas peccati ex abusu diuine erga nos bonitatis: eoq; tali, ut Christo demon anteponatur. 15. Indignitas ex Dei perfectione, & nostra nequitia. 16. Ei quem indignitas peccati non mouet, ad huiusmodi odium, inculcanda est diuine iustitiæ seueritas, & quomodo. 17. Peccator abutens Dei patientia, iram illius accendit. 18. Cum seueritate diuine iustitiæ iuncta est benignitas Dei, vocantis nos ad pœnitentiam. 19. Per peccatum mortale iacturam facimus præteritorum meritorum, & specialis fauoris quo Deus amicos suos prosequi solet. 20. Idē nobis claudit cœlum, & spiritum adoptionis filiorum Dei, à nobis excludit. 21. Itemq; spoliat diuinā gratiā, & charitate, virtutibusq; eam comitantibus, ac Spiritu sancti donis. 22. Miseria maxima existentis in mortali peccato. 23. Plaga, quæ per mortale peccatum infliguntur animæ. 24. De ratione, quâ Pœnitens potest ex talibus disponi ad contritionem. 25. Debita eterna damnationis, quæ per peccatum mortale contrahuntur. 26. Quam horrendæ sint pœnæ inferni, ad quas peccatum mortale addicit. 27. Pœnitentis ad contritionem dispositio per considerationem miseriæ damnatorum. 28. Durities nolentis conterri, est opus diaboli: non Dei, vel nature.

Necessitas
& utilitas
cōtritionis.

RÆCIPVI momenti est hæc prudentia, quoniam contritio est; per quam imprimis peccator spiritali vita restituitur, & cui tanquam fundamento superstructa esse oportet cætera quæ spectant ad legitimum Sacramenti Pœnitentiæ usum. Cùm autem ea duo includat, expressa in ipsius definitione proposita à Concil. Trident. sess. 14. cap. 4. nempe detestationem peccati, & propositum emendationis, nunc in iis persequendis hærebimus, quæ possunt Pœnitentem disponere ad cōtritionem, prout continet peccati commissi detestationem: postea persecuturi quæ faciunt ad propositum emendationis. Primò autem dicemus de ratione cognoscendi, vtrum Pœnitens ad absolutionem obtinendam, sit sufficienter contritus. Deinde signa contritionis proponemus. Et postremò de motiuis ad contritionem agemus.

*De ratione cognoscendi an in Pœnitente sit
contritio sufficiens ad absolutionem
Sacramentalem.*

SECTIO PRIMA.

1.
Absolutio
non temere
proferenda.

in Enchir.
cap. 1. num.
41.

Pertinet primò ad propositam prudentiam, vt Confessarius non proferat temerè absolutionem, quando ex confessione pœnitentis nonprehendit in eo contritionem sufficientem ad illam ei impendendam: nec enim præcessisse ideo præsumere debet (quidquid aliud dixerit Ioannes Maior referente Nauarro a) quòd nemo adeo imprudens sit, qui quo tempore sua peccata sacramentali

mentaliter confitetur, illa non detestetur saltem virtualiter. Tale enim fundamentum non esse satis firmum Nauarrus ipse ostendit: quia sequeretur alioqui quemlibet sacramentaliter confitentem habere iustam contritionem: quod aduersatur communi doctrinæ de inualiditate confessionis Sacramentalis ex defectu contritionis, qui posito eo fundamento, nullus unquam daretur. Immo aduersatur concilio Triden. sess. 6. cap. 14. quod ad peccatoris iustificationem præter confessionem, & absolutionem sacerdotalem, ac cessationem à peccatis, requirit horum detestationem, seu cor contritum & humiliatum, & in sess. 14. c. 4. ait nusquam Ecclesiam docuisse, nec sensisse, Sacramentum pœnitentiæ absque bono motu suscipientium conferre gratiam: qui sanè bonus motus est contritio: de qua in eod. cap. ex instituto agitur, & sine qua Sacramentum pœnitentiæ, cuius est pars essentialis, nullum esse constat.

Itaque si Confessarius iudicauerit Pœnitentem suum non ostendere contritionem sufficientem ad absolutionem: (vt quia parui facit pœnitentiæ donum, nihil curans illud à Deo petere; vel quia non statuit firmiter peccati statum deserere, aut peccandi occasiones propinquas à se repellere, aut paratus est omnino, mallétque peccare mortaliter quam damnum aliquod sustinere: vel non obsequi alicui, etiam in illicitis, aut demum recusât reconciliari inimico, aut agere aliud, ad quod sub mortali teneretur) proponere poterit ei ad confessionem fructuosam requiri vt ipse illa sua peccata tamquam offensas Dei ita detestetur, vt generaliter in quodcumque malum incurrisse malit, quam

Non certū est eum qui confitetur sua peccata, ea detestari.

in peccatum, per quod Deum summum omnium bonum à se alienauit; eumque sibi de patre amantissimo fecit inimicum, & supra quam dici potest, reddidit iratum. Cauere tamen debet idem Confessarius, peccata quæ audit in confessione, nimium aggrauare, aut reprehensionibus terrere Pœnitentem; maximè si talis esse videatur, qui propter uerecundiam, aut timorem aliquid eorum quæ commisit facillè sit taciturnus: potius autem, compassionè benignè ostensa, studeat secundùm antedicta *b* animare eum, ad sincerè dicenda omnia, quæ conscientiam ipsius grauant. nam ubi adfuerit animus reticendi aliquid necessarium, nulla adesse potest contritio sufficiens ad sacramentum. Cæterùm, ut Sotus annotat, *c* non est, quod Confessarius multùm labore in discutiendo, an Pœnitentes plebeij contritionem perfectam adferant, de peccatis suis dolendo expuro Dei amore, an verò tantùm imperfectam ex seruili timore. Id enim cognitu difficillimum est, nec necessarium ad absolutionem non conferendam temerè; dummodò constiterit eam esse propter Deum; cuius amicitiam tanti faciant, ut pro nulla re à se læsam velint, atque adeo aduersentur peccatum supra omne malum ad instar castæ coniugis, quæ pro amore, quo completur virum suum, mallet quæcumque mala experiri potius, quàm ei datam fidem, prostitutione sui corporis frangere: ad quod Confessarius debet animum illis addere per post dicenda. Quòd si videat se non posse ipsorum animum ad tam excelsum contritionis gradum attollere, conetur saltem ad hunc inducere, ut ipsi verè propter Deum doleant, se talem contritionem non habere: quia id suffi-

ciet

In ipsa Confessione nõ oportet peccata nimium aggrauare.

b in cap. 1. nu. 10.

c in 4. dist. 18. qu. 3. art. 3. paulò ante solutionem argumètorum.

Contritio quæ sit ad absolutionem necessaria.

in disponendo Pœnitente ad contritionem. 105

ciēt saltem ad eam imperfectam cōtritionem, cum qua Sacramentaliter absolui possint tamquam valentes illud ex Psal. 118. vsurpare. *Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore.*

Ita Nauarrus *d* habet ex Paludano, & vt ipse addit, ex omnium Theologorum sententia. Pro qua facit illud Psalmi 9. *Desiderium pauperum exaudivit Dominus: preparationem cordis eorum audivit auris tua.*

Averte tamen, id non procedere, nisi talis doloris causa sit detestatio peccati efficax, seu qua peccatum adeo displiceat, vt firmum propositum habeatur, nullo modo committendi illud de cætero. Tale quid enim ad validitatem Sacramenti pœnitentiæ necessarium esse constat per illud, quod iuxta Concilium Trident. sess. 14. cap. 4. ad talem validitatem requiritur saltem attritio quæ voluntatem peccandi excludat: per propositum scilicet non peccandi de cætero, quod eidem voluntati repugnet positivè (cuius mentio est initio eiusdem capituli in definitione contritionis) non autem per nudam cessationem ab ipsa voluntate peccandi, negatiuè tantùm ei repugnantem, neque sufficiētem ad eliminationem peccati mortalis ab anima, in qua ipsum cum tali cessatione perseverare nihil obstat. *e*

d in præced. nu. 21. & explicat in 22. idem inculcans in num. 23. & in cap. 10. num. 4.

e idem notat Suarez tom. 4. disp. 20. sect. 2. num. 6.

De signis contritionis sufficientis ad absolutionem Sacramentalem.

SECTIO SECVNDA.

Porro animi ad prædictum contritionis gradum 4. eleuati hæc signa esse possunt.

G 5

Primum, veram Pœnitentiam magnificare, eam vehementer desiderare, & assiduis precibus à Deo petere, ac dolere, si eam non sentias.

Secundum est summo odio prosequi peccatū, & maiori quàm vllum aliud malum, atque adeo malle mori, & aliud quoduis malum pati, quàm peccare.

5. Tertium est effusio lachrymarum : quæ etsi non sit necessaria ad contritionem (quod notat Nauarus in Enchir.) fillam tamen nonnumquam ita sequitur, vt sicut vitis iudicatur viua, quando præcisa emittit lachrymas : sic pœnitens iudicetur vitam spiritalem inchoasse per contritionem, cum lachrymas effundit ex dolore de peccatis, prout sunt offensa Dei; dummodo coniunctum habeat propositum non peccandi de cætero, iuxta illud sponsæ, Cant. 5. *Lavi pedes meos, quomodo iterum inquinabo illos?* & illud ad Romanos 6. *Qui mortui sumus peccato, quomodo adhuc viuemus in illo?* Cuius coniunctionis necessitas habetur ex cap. Pœnitentiam, de pœnitent. distinct. 3. cum dicitur: *Pœnitentiam agere esse perpetrata mala plangere, & plangenda non perpetrare.* Sicut enim sola aqua munda purgat vestium sordes, sic dolor mundans animam à peccatis, est is solus, quo quis toto corde de iisdem peccatis dolet, proponens firmiter, Deo iuuante, nunquam ad ea redire. Etenim aqua est lutosa, non mundans, sed inquinans, Pœnitentia qua quis peccata præterita sic deflet, vt retineat propositum redeundi ad vomitum, vel non vitandi occasiones peccatorum : qui proinde comparari solet lauans laterem crudum, tanto magis eum efficienti lutosum, quantò magis lauat. Vnde dicitur in cap. 10.

f cap. 1.
num. 23.
Effusio lachrymarū
veræ contritionis.

rifor. de pœnitent. distinct. 3. *Irrisor est non Pœnitens qui adhuc agit, quod pœnitet: nec videtur Deum poscere subditus, sed subsannare superbus; canis reuersus ad suum vomitum, est Pœnitens ad peccatum, & in seq. cap. Inanis est Pœnitentia, quam sequens culpa coinquinat, nihil profunt lamenta si replicantur peccata.*

Aduerte obiter lachrymas emittere non esse certum contritionis signum, nec lachrymas non emittere signum esse impœnitentiæ: quoniam istud euenire potest ex dura corporis constitutione, & illud ex tenera, & facili: præsertim in pueris & fœminis.

Emittere lachrymas non est certum contritionis signum.

Quartum signum est amara confessio, qualem significant verba, Job. cap. 10. *Dimittam aduersum me eloquiũ meum: loquar in amaritudine anime mee: dicam Deo, noli me condemnare. & Isaia 38. Recogitabo tibi annos meos in amaritudine anime mee. & Ierem. 2. Scito & vide, quàm amarum est te dereliquisse Dominum Deum tuum, & non esse timorem eius apud te. & cap. 6. Luctum unigeniti fac tibi plantum amarum.* Prouenit enim talis amaritudo, tamquam spirituales lachrymæ, ex contritione, quæ à Pœnitente concipitur consideratâ peccati perpetrati nequitia. Nam peccator Deo vocante ac mentem eius illuminante, aduertens vna ex parte suam nequitiam, qua Deo retribuit mala pro bonis; nimirum donis ad obsequium ipsius acceptis, indignissimè (prout ostendent dicenda in sequent. sect.) abutendo ad ipsius iniuriam, & offensam: ex altera parte verò expendens diuitias bonitatis, longanimitatis, & benignitatis diuinæ erga se immundum vas iræ, suffunditur pudore sui, & accenditur amore Dei: vnde sequitur dolor de commissa in eum offensa: qui dolor

lot

lor nonnumquam redundans in sensus exteriores, eas lachrymas excitat, quas contritionis signum constituimus, quæque faciunt confessionem peccatorum amaram.

7. Pœnitentiæ
impositæ
alacris sus-
ceptio si-
gnum con-
tritionis.

Quintum signum est alacris pœnitentiæ impositæ susceptio; verus enim interior dolor de peccato, compellit peccatorem omnia libenter sufferre, prout habetur ex cap. Perfecta. de pœnitent. dist. 4. Vbi aduerte pro non contrito habendum esse omnino eum, qui Pœnitentiæ medicinalem, necessariam ei ad salutem, admittere non vult: vt si nolit vitare personam, quæ illi causa est ruinæ: aut relinquere beneficium simoniacè obtentum, aut restituere acceptas vsuras, aut resarcire iniuriam illatam proximis. Satis enim per talem recusationem ostendit, se non dolere propter Deum dilectum super omnia, rebusque omnibus prælatum. Ostendit etiam se firmum emendationis propositum minime habere: vtpote qui animo paratus non est sanis Confessarij consiliis acquiescere, assumendo quæ ei præscribit remedia aduersus animi sui morbos: puta malas propensiones, prauos habitus, ac diutinam peccandi consuetudinem. Et certè qui non facit pro vitanda morte animæ, quod faceret pro vitanda morte corporis, ostendit se plus diligere suum corpus, quàm animam suam; & plus vitam carnalem, quàm spiritalem; & plus creaturam, quàm creatorem. Quis enim expositus aperte mortis periculo, si dicat ei medicus: *Infallibiliter morieris, nisi ieiunes in quadragesima; aut nisi diebus veneris, & sabbathi à carnibus abstineas*, recuset id facere? Similiter si Iudex dicat alicui: *Pro certo suspendèris, nisi restituas alienum, quod retines*. Aut si dicat, *nisi*

relin-

relinquas concubinam, uterque ignominiosè ducti per urbem, agemini in crucem.

At mors æterna à Christo denunciatur impœnitentibus (quales censentur qui recusant prædictas Pœnitentias) per illud, Lucæ 13. *Nisi pœnitentiam habueritis, omnes simul peribitis.* Quid ergo recuset facere ea, immortalis futurus, quæ faceret pro differenda morte moriturus?

Sextum signum sunt quædam opera propria ipsius contritionis: ut quod Pœnitens confiteatur, quam bene potest; quodque studeat vitare peccata, & occasiones peccatorum: nempe malas societates, loca suspecta, incautos aspectus, verba inordinata, & similia: quibus si post factam confessionem delectetur, ac se implicet, sicut prius, non ostendit se sufficienter contritum; & multò minus, si non restituit aliena, cum potest: si negligit Pœnitentias impositas implere; si æquè ac prius se tardum inuenit ad ea, quæ Dei sunt, & ad salutem suam spectant: si cum iis, à quibus diffidet, loqui, aut amanter conuersari renuit: si concubinam ex toto non abiicit à se, & similia à verè contrito aliena. Pertinet etiam maximè ad hoc ipsum signum; si iuxta D. Ioannis Baptistæ præscriptum, Matth. 3. *Pœnitens faciat fructum dignum Pœnitentia:* exercendo videlicet actus virtutum contrarios peccatis, in quibus prius obsurdit: ita ut iuxta Apostolum, ad Rom. 6. *Qui antea exhibuit membra sua seruire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem, is nunc exhibeat membra sua seruire iustitiæ in sanctificationem.* Pertinet similiter iniuriarum ab aliis acceptarum liberalis condonatio, & sitis quædam conuertendi alios, & procurandi salutem ipsorum, præfer

8.
Alia signa
veræ cōtri-
tionis.

præsertim complicum, seu sociorum peccati suum dummodo id fiat animæ propriæ pericula evitando.

9. Septimum signū est sibi vilescere, & teneri magno desiderio patiendi propter Deum à se offensum. Talia enim comitari contritionem inde intelliguntur, quòd per hanc reuertamur ad salutis viam, à qua per peccatum recessimus. Illa verò sint eisdem viæ quasi vestibulum, vt indicant verba Domini, Matth. 16. & Lucæ 9. *Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.* Nam sequi Christum, est viam salutis tenere ad quod præxigi abnegationem sui, & voluntariam tolerantiam aduersorum, ea ipsa verba aperte exprimunt. Porro Confessarius ex eo arbitrari poterit, Pœnitentem se ipsum abnegare, sibi ve vilescere, quòd illum facilem experiatur, ac tractabilem, & paratum se submittere, non tantum superioribus suis, sed etiam paribus, imò & inferioribus, si ad gloriam Dei opus sit: neque erubescens homines in abnegando se propter Deum, exemplo sanctæ peccatricis, Luc. 7. *Quia recumbens Domino in domo Pharisei, venit, & stans retro secus pedes eius, cepit eos lachrymis rigare, & capillis suis tergere, & osculari.* Item sua peccata nec velantem artificio verborum, nec grauatè, sed ea voluntariè (præmissa diligenti examinatione conscientie) aperientem nec excusatione eleuantem ea, sed potius candidè explicantem, alacriterque patefacientem, atque cum accusatione exaggerantem: tamquam is qui cum Manasse (ex fine lib. Paralip.) dicere possit. *Peccaui super numerum arena maris, & multiplicata sunt peccata mea, & nõ sum dignus videre altitudinem*

Sibi vilescere, & patiendi desiderio propter Christum teneri signū contritionis.

caeli pra multitudine iniquitatis meae.

Teneri autem desiderio magno patiendi, existimare poterit, si petat iniungi sibi bonam Pœnitentiam, aut si ad impositam implendam se promptum ostendat, ac libentissimè præscripta remedia aduersus peccandi occasiones admittat, paratus strenuè se gerere in pugna ineunda aduersus propriâ concupiscentiam, quæ cum conceperit parit peccatum. Iacobi 5. atque adeo subtrahere sibi iucunda, & utilia, & assumere contraria, imitatione Christi præeuntis: in quo, qui dicit se manere, debet, sicut ille ambulauit, & ipse ambulare, I. Ioan. 2.

Illud obiter monendum occurrit: sæpius relabi in idem peccatum, aut auersari animo grauem, & difficilem Pœnitentiam sibi à Confessario iniungendam, aut iniunctam non impleuisse, argumta esse fragilitatis potiùs, & imbecillitatis, aut de-suetudinis exercendi opera pœnalia, & difficilia, quàm impœnitentiæ. In quam sententiam Petrus à Soto in institut. sacerdot. g Qui vitam, inquit, ita instituit, ut à consuetudine peccandi, & facilitate se cohibeat: quamquam nonnumquam labatur, etiâ in mortalia, etiâsi aliquando frequentius ea comittat, modò nõ pro nihilo ea ducat, non contēnat Pœnitentiam, vel post habeat, satis mutasse vitam videri potest, modò conetur in hoc proficere, quod omni Christiano quidem, sed Pœnitenti putamus maxime necessarium. Hæc ille.

Relabi in idem peccatū non est signum impœnitentiæ, sed de perfectione contritionis lect. 17. sub finem.

De

De ratione disponendi ad contritionem durum corde: ac primò ex indignitate peccati.

SECTIO TERTIA.

Pertinet secùdò ad propositam Confessarij prudentiam, vt cum Pœnitentem suum deprehenderit sine contritione, durumque esse, studeat illum emollire, seu ad odium, & detestationem peccatorum suorum (quæ est prior contritionis pars) disponere.

10. Quo in negotio Confessarius ipse recurrere debet ad Christi auxilium, tam sibi, quam Pœnitenti humiliter implorandum; quia *nemo corrigere potest quem ille despexerit. Eccl. cap. 7. & neque qui plantat, neque qui rigat, est aliquid, sed qui incrementum datur Deus,* ex priori ad Corinth. cap. 3. atque fretus spe bona talis auxiliij, adhibere motiua ad ipsum negotium perficiendum accommodata: quæ sunt indignitas, & pernicietas peccati. Naturaliter enim, vt apprehensa rei dignitate, & vtilitate amor illius, & desiderium in voluntate excitatur; sic & apprehensa indignitate, & pernicietas, excitatur odium, & detestatio illius. Jam peccati, præsertim mortalis, indignitas; & secundùm se, & secundùm omne circumstantiarum genus facillè apprehenditur sequentibus perpensis; & ideo Pœnitenti duro, suauiter, & cum affectu compassionis inculcandis ad ipsius emollitionem.

Indignitas peccati apprehensa contritione excitat.

11. Peccatum quoddam naturæ monstrum est.

Primum est eiusdem peccati conditio naturalis, quæ est quoddam naturæ monstrum, tum terribilissimum sua pernicietas, de qua postea; tum turpissimum sua

fua imperfectione , quæ tanta est , vt ipsum perfectionis non modò expers sit, sed etiam omninò incapax. Quia enim directè contrarium est Deo, qui seipsum negare non potest, ex posteriori ad Timoth. cap. 2. nihil perfectionis ab eo potest accipere: nulla autem perfectio est nisi accepta à Deo, ex quo, per quem, & in quo sunt omnia, ad Rom. 11. Vnde patet peccatum sua natura, non tantùm à Dei, sed etiam ab omnium creaturarum societate alienum esse, nihilque eo indignius, turpius, & vilius cogitari posse, nisi statum peccatoris excipias eo nomine, quòd is seruus sit peccati, iuxta illud, Ioan. 8. *Omnis qui facit peccatum, seruus est peccati.*

Secundum est, quòd per peccatum Deo negatur obedientia debita : quod quantæ indignitatis sit, patet ex eo, quòd sit quasi velle de manibus ipsius eripere sceptrum summi quod habet, vniuersalissimique imperij; atque adeo velle (quæ doctrina est D. Bernardi sermo. 3. in tempore resurrectionis) ipsum quasi de medio tollere: cum Deus esse non possit, sine summa supra omne quod est, dignitate, & imperio: ipsum inquam, qui princeps est maiestatis infinitæ, tantopere de nobis benemeritus; & multò veriùs pater noster, quàm ille, qui nos carnaliter genuit : cum solus ipse nobis animam contulerit, illèque ad formationem corporis tantarum contulerit, vt ea quoque Deo ipsi absolutè tribuatur, Iob. 10. cum dicitur : *Manus tue Domine fecerunt me, & plasmauerunt me totum in circuitu.* & 2. Machab. 7. cum mater sancta, sanctis filiis ait, *Neque spiritum & animam donauit vobis, & vitam, & singulorum membra non ego ipsa compegi: sed mundi creator, qui formauit hominis natiuitatem.* Hinc

11.
Per peccatū
Deo negatur
obediētia.

Math. 23. ait Dominus, nolite vocare vobis patrem super terram. Unus enim est pater vester, qui in caelis est.

Adde praeterea sponsum esse, qui sponsam additam seruituti turpissimi immaniſſimique tyranni daemōnis, atque supplicio ignis inferni cruciadam, sibi sociarit, vt assereret eam in libertatem filiorum Dei, & regni caelorum faceret participem. Sic igitur peccatum indignitatem habet, tum reatus laesae diuinæ maiestatis, tum ingratitudeſ infinitae, tum etiam nefandi parricidij & adulterij: atque adeo indignitatem maiorem, quam possit cogitari, propter rebellionem, quæ in eo patrando exercetur, aduersus tantæ liberalitatis Dominum, tantæque bonitatis patrem, ac tantæ maiestatis sponsum: idque ab homine vilissimo, qui breui viuens tempore, repletur multis miserijs, Iob. 14. nihilque habet, vel habere potest quin acceperit ab eo, quem offendit, iuxta illud, 1. Corinth. 4. *Quid habes, quod non accepisti?*

13.
Deus gra-
uissimo
odio pecca-
tum proſe-
quitur.

Tertium est odium grauissimū, quo Deus peccatum semper est proſecutus; seuerissimis legibus illud vetans, & pœnis grauissimis puniens reos illius: vt patet de angelis malis, primo parente, & iis qui perierunt in diluuiō, & in incendio Sodomæ, ac finitimarū ciuitatum, & de iis demum, qui igne aeterno cruciantur apud inferos. Adde & pœnas quas voluit Christum perferre ob in se susceptas iniquitates nostras: etiamſi vnicus, ac dilectissimus esset filius, innocēs, impollutus, & segregatus à peccatoribus, ad Hebr. 7.

Certè constat indignissimum esse, non tantum contra niti tantæ potentiae, sed etiam nolle se ac-

com

commodare voluntati: Cum Domini tantæ maiestatis qui nos ad obsequium suum condidit, iuxta illud, Prouerb. 16. *Vniuersa propter seipsum operatus est Dominus*: ac etiam venundatos sub peccato redemit non corruptilibus auro, & argento, sed Christi, quasi agni immaculati pretioso sanguine, 1. Petr. 10. Imò (licet seruos inuitiles) conduxit mercede æternæ beatitudinis; tum etiam patris de nostra salute à Deo solliciti, vt carne sanctissima eiusdem Christi veri Dei, & hominis nos pasci voluerit. Tum denique sponsi tam beneuoli: vt nos dotarit suo sancto spiritu, iuxta illud, ad Rom. 5. *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis*. Pudeat nos iustam causam dedisse antiquis illis quærimoniis, Isaïæ 1. *Filios enutriui, & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me. Bos cognouit possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui. Israel autem me non cognouit, & populus meus non intellexit. Væ genti peccatrici, populo graui iniquitate, semini nequam, filijs sceleratis, & cap. 5. Quid est quod ultra potui facere vineæ meæ, & non feci ei? an quod expectaui, vt faceret vinas, fecit autem labruscas? & Ierem. 2. Duo mala fecit populus meus, me dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt sibi cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas.*

Quartum est beneficium vbique præsentis Dei, nos sustinentis, suæque in nobis donæ conferuâtis, & noua subinde conferentis: quo perpenso cognoscitur (quod valde indignum est) ante ipsius videntis, & reclamantis oculos peccando, inferri illi iniuriam eius generis, cuius est, si seruus amplissima mercede conductus à Domino ad suum obsequiû, plurimisque muneribus auctus liberalissimè, iisdem

Beneficium

Beneficium
cōseruatio-
nis diuinæ.

ipso vidente abuteretur ad illum offendendum, aut infans infirmus à patre amantissimè sustentatus, gladium quem in sua potestate habet (vt nos habemus nostram voluntatem) in eiusdem patris pectus adigere impius conaretur. Vnde rursus antiquis querimoniis datur occasio: Ierem. 18. *Numquid redditur pro bono malum, quia foderunt fontem animæ meæ, & ad Hebr. 6. Rursus crucifigentes sibi ipsi filium Dei, & ostentui habentes.*

Breuitas
huius vitæ.

Quintum est brevis hæc vita nostra, quam agimus super terram, constituti inter cælum sedem Christi; sanctorumque omnium; & infernum, ergastulum dæmonis, & omnium sceleratorum; atque allecti, & attracti, tum à Christo ad tenendam viam salutis, obseruatione mandatorum: tum à dæmone ad sequendam viam perditionis, eorumdem mandatorum transgressione: peccantes mortaliter nos perinde gerimus ac si constituti Iudices, cui adherere præstet; Christone, an dæmoni? Dæmonem præferimus Christo ad illum conuersi, & ab hoc auersi: quod quàm indignum sit, patet ex exprobratione, quæ ideo potest Christo fieri à dæmone nimirum quòd illum, pro quo saluando carnem humanam ipse suscepit, & tam multa tum egit, tum passus est in ea: quémque tot donis diuinis ad hoc locupletauit, vt suam in cælo ruinam repararet, iam habeat non coactum, sed volentem mancipatum suo obsequio.

Dæmonis
in Christum
exprobratio.

Ad hoc attende anima redempta, lotaque Christi sanguine, caractere ipsius insignita, ei desponsata fide, ab eo dotata sancto Spiritu: quæ coram tanto sponso, specioso præ filiis hominum, abominabilis facta es, denigrata super carbones; Tunc

eum, cui millia millium ministrant, & decies centena millia assistunt, qui illud, Ierem. 3. tibi merito exprobreant, *frons mulieris meretricis facta es tibi, nolui- sti erubescere*: quiq; pro eo quo ardent diuini honoris zelo, te tanquam vita indignum malè mulctarent, si Christus ipse permitteret: ita vt debeas illud Threnorum 3. vsurpare: *Misericordia Domini quia non sumus consumpti, quia non defecerunt miserationes eius*. Ad tam bonum igitur Dominum conuertere, humiliter petens cum Dauide, Psalm. 12. *Vsquequò exaltabitur inimicus meus super me, respice & exaudi me Deus meus. Illumina oculos meos ne unquam obdormiam in morte, nec dicat inimicus meus, preualui aduersus eum.*

Sextum est infinita Dei maiestas, & perfectio, 15. contra quam homo, terra, & cinis, peccando super-
bit: quo nihil potest cogitari indignius, præsertim Dei maie-
stas infini-
ta. cum ille contra quem peccatur, Dominus sit, cui timor, & pater, cui honor omnis debetur. hinc illa querimonia aduersus peccantes, Malach. 1. *Si pater ego sum, ubi est honor meus; & si Dominus ego sum, ubi est timor meus?*

Postremum est nostra nequitia in eum, in quo Nequitia
uiuimus, mouemur & sumus. Acto. 17. quiq; à for-
dibus peccatorum nos abluit, diuina gratia sua nostra de-
testanda. exornauit, vitam æternam promisit, & de cuius solius munere venit, quidquid in nobis est boni, siue animæ, siue corporis, & quidquid mali, cui obnoxij fuerimus, euaserimus. Indignissimum enim est nostram nequitiam tantam esse, vt summum benefactorem offendamus assiduè variis partibus, membrisque nostris: non vno tantum, sed multipli- ci peccatorum genere; non semel aut bis, sed mul-

toties; idque leuissimas plerumque ob causas, atque adeo sponte, neque ad id multum stimulat, imò quasi per ludum, ac iocum. Quem non pudeat obnoxium esse illi obiurgationi Moysi, Deuteron. 32. *Haccine reddis Domino popule stulte, & insipiens; numquid non ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit, & creauit te? Deum qui te genuit dereliquisti, & oblitus es Domini creatoris tui.* Gusta, anima Christiana, & vide, quam suavis sit Christus tuus: qui dilexit te caritate perpetua, & ideo attraxit te miserans tui; vt dicit Hierem. 31. nascendo in stabulo, dans se tibi in socium: discipulis conuescendo in cœna, tradens se in cibum; moriens in cruce, tradens se in pretium: & denique in cœlo ad dexteram patris sedens, traditurus se in præmium, vt ait D. Thomas in hymno corporis Christi. Amantem igitur nos redamemus, nec recedamus à Deo saluatore nostro: quo nihil melius offerre se potest. *Diuites enim egerunt, & esurierunt, inquirentes autem Dominum non muniuntur omni bono,* Psal. 32. exaltatum à terra, vt nos ad se traheret, & in cruce mortuum pro peccatis nostris consideremus; indeque ad eorum detestationem excitemus nos, ne tantæ bonitatis diuitias contemntes, *thesaurizemus vobis iram in die ira iusti iudicij Dei,* iuxta Apostolum ad Rom. 2.

De eadem ratione ex seueritate diuine iustitiæ.

SECTIO QUARTA.

16. **Q**uando notatum fuerit non sufficere alicui antedicta ad concipiendum peccati odium, ideo

ideoque ipsum non esse de illorum numero, qui
oderunt peccare virtutis amore: sed potius de aliorum
qui oderunt peccare formidine pena: pertinet 3. ad
Confessarij prudentiam, tali inculcare diuinæ iu-
stitiæ seueritatem, qua iniuriam per peccatum sibi
illatam, Deus vlciscitur: propositis nimirum iudiciis
seueris, quæ omnipotens exercuit in Luciferum, &
ceteros Angelos peccantes: quibus non pepercit,
sed rudentibus inferni detractos, in tartarum tradidit
cruciandos. 2. Petr. 2. Deinde in primos nostros pa-
rentes, quos ex paradiso voluptatis expulsos, vitam
laboribus, & molestiis plenam, ac morbis, morti-
que obnoxiam agere fecit, Gen. 3. qualem & nos
miseriæ ipsius hæredes nos agere patet experientia.
Præterea quomodo aquis suffocauerit omnes ho-
mines, exceptis quatuor vitis, & totidem fœminis
tempore Noë, Gen. 7. Atque igne consumpsit
Sodomam, & finitimas ciuitates tempore Abrahæ,
Gen. 18. Item terra dehiscente viuos in infernum
protruserit Dathan, Core, & Abiron tempore Mo-
sis, Num. 16. Atque immissa pestilētia in Israel tem-
pore Dauidis propter ipsius peccatum, extinxerit
septuaginta millia virorum, 2. Reg. 24. multaque
alia eius generis fecerit, quæ tum in sacris literis, tum
in aliis historiis commemorantur, aut etiam quo-
tidiana experientia cognoscuntur: accommodan-
da ad peccata iis similia, quibus Pœnitens se inqui-
nauerit: vrgēdo ob ea meritò similem aliquem mi-
serum vitæ exitum sibi timere debere, ab eodem
iusto iudice Deo, qui non est personarum acce-
ptor, vt sæpius repetitum habetur in sacris literis
tum alibi, tum Deuter. 10. 2. Paral. 19. ad Rom. 2. ad
Ephes. 6. ad Coloss. 3. 1. Petr. 1. Apoc. 10. quæ repeti-

Horat.

Iustitiæ di-
uinę seueri-
tas.

tio aperte indicat id pro certissimo documento esse tenendum, & frequenter ad memoriam reuocandum. Nec quemquam fallere debet, quod Deus infinita sua bonitate, tale supplicium inferre misericorditer tardet: quia talem tarditatem grauitate supplicij compensat, iuxta illud Eccl. 5. *Ne dixeris peccavi, & quid mihi accidit triste? Altissimus enim est patiens reparator.* Et illud ad Rom. 2. *Benignitas Dei ad poenitentiam te adducit: secundum autem duritiam tuam, & impoenitens cor, thesaurifas tibi iram in die irae, & reuelationis iusti iudicij Dei, qui reddet unicuique secundum opera eius.* Illam enim iram, supra quam dici, vel cogitari potest, accendet peccatoris indurati ingratitudo, qua leuissimam ac momentaneam, quae ex peccato percipitur voluptatem, & anteposuit & antepone pergit amicitiae Dei: quod puderet committere erga quemcumque hominem, qui beneficia sine comparatione minora quam ille contulisset; neque ut ille posset illatam sibi iniuriam punire aeterno, qui diabolo & angelis eius paratus est, igne, omnium rerum timendarum maximè timendo, dicente Domino, Matt. 10. *Nolite timere eos qui occidunt corpus, &c. sed potius time eum, qui potest & animam & corpus perdere in gehennam.* Certè non fallit Apostolus ad Hebr. 10. *dicens horrendum esse incidere in manus Dei uenturis, nec fallebatur Iob uir simplex, & rectus, ac timens Deum, & recedens à malo* (ut describitur initio suae historiae, c. 1. *cum verebatur omnia sua opera sciens, quod Deus non parceret delinquenti, ex cap. 9. eiusdem historiae ipsius. Et cum semper quasi timens super se fluctus, sic timuit Deum, ex sequent. cap. 31. Quam igitur nequam sibi est, qui negligit audire sapientis salu*

saluberrimum monitum. Ecclesiast. 30. *Miserere animam tuam placens Deo, & contine, & congrega cor tuum in sanctitate eius.* nam ex 1. Petr. 4. *Si vix iustus saluabitur, impius & peccator ubi parebunt?*

Cum diuina iustitia seueritate magna benignitas coniuncta. §. vnicus.

Am cum tanta seueritate quanta sit benignitas Dei ad pœnitentiam nos adducentis, patet ex sequentibus, quæ simul inculcanda sunt Pœnitenti, tum vt is ex terrore ad amorem inducatur Dei, sicut filium inducitur in corium traiectione setæ, ex cap. Sicut seta. de Pœnitent. distin. 2. tum vt nos ea ratione cum zelo diuinæ iustitiæ coniungamus cõpassionem proximi, quæ per discretionem illi admisceri debet tanquã vinum oleo, ad curationem fauciati.

18. Benignitas Dei coniuncta cum seueritate.

Primum igitur est, quod morte æterna non punierit nos extemplo, sicut dæmones: sed Pœnitentiæ tempus nullo nostro merito nobis concesserit. Interea tamen priuans suis donis cœlestibus, vt in sequen. sectione exponetur, sicut rex, qui proditori misericorditer donans vitam, aufert castra ei antea commissa.

Luc. 10.

Secundum est, quod non desistat nos conseruare, quantumcumque vita, & viribus quas confert, ad ipsius offensam impiè abutamur.

Tertium est, quod nõ obstante nequitia nostra, velit nos rebus omnibus, quantumuis peruersissimos, non secus vti ac sanctissimos; atque adeo cœlum, & sydera, aërem, & terram, animalia, & plantas, aliæque corporea nobis seruire: imò & vnum

ex beatīs Angelis custodē nobis adesse: quo etiam tempore fidem nostro, ac ipsorum communi Domino frangimus, atque illa quasi cogimus nobiscū eidem Domino rebellare: qui nihilominus, ut habetur Matth. 5. *Solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos*: quod experientia docet in condemnationem nostræ iniquitatis.

Quartum, quod res, ad faciendum verbum eius creatas, prohibuerit, ne in nos perfidos & desertores iustè impetu facto vlciscerentur domini sui iniuriam, præsertim satellites ipsius Angelos Sanctos, coercueritque infernales carnifices, in quorum potestate cū essemus constituti, moliebantur vitam nobis eripere ad adimendam resipiscendi ab ipsorum laqueis commoditatē omnem: imò & reprehendit ne vehementiùs sollicitarent, impellerentque ad scelera, cū dubium non sit, quin ad grauiora lapsuri essemus, nisi nos auxilio suo diuino iuuisset aduersus tentationes, vel eas à nobis auertisset: siccut & auertit plurima vitæ quoque nostræ corporalis pericula, quæ nos nec aduertere nec etiã sentire solemus.

Nos etiam
Deus quo
tempore eū
fugiebamus
ad se reuo-
cauit.

Postremum, tunc etiam temporis, cū pertinaciter illum fugeremus, misericordissimè cum summa patientia nos insecutus sit, ad seque reuocatum tacitis suis afflatibus diuinis, tum etiam apertis proximorū, aut aliquorum euertuum extraordinariorum monitis: ita ut gesserit se nobiscū, geratque sicut se bonus aliquis pater gereret cum vnico filio charissimo, vi febris de mente deiecto, cui affidet & ministrat cum magna sollicitudine, pietate, & patientia, quantumcumque nec beneficia, nec patri agnoscat.

agnoscat, sed ipsum malè excipiat, grauius laceffens iniuriis, & contumeliis. Quæ tanta Dei benignitas, & patientia in peccatores, tandem vertetur in indignationem & iram: iuxta illud Psalm. 2. *Qui habitat in cælis, iridebit eos, & Dominus subsannabit eos. Tunc loquetur ad eos in ira sua, & in furore suo conturbabit eos, & si quamdiu in hac vita sumus, reconciliationi locus est, iuxta illud Ioan. 6. Eum qui venit ad me, non eijciam foras.*

De eadem tertio, ex iactura bonorum que fit per peccatum mortale.

SECTIO QVINTA.

Pernicies, quam mortale peccatum adfert, & ad illius odium, seu detestationem magnum est motiuum, consistit tum in iactura præstantissimorum bonorum, tum in iniectione ingentium malorum: ideòque ad prudentiam quoque Confessarij pertinet vtramque Pœnitenti inculcare, cum opus fuerit ad emolliendum ipsum ad cõtritionem.

Atque de priore, in hac: de posteriore, in sequenti sectione. Iactura igitur istiusmodi (de qua Thren. no. 1. *Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius*) est primò meritorum nostrorum præteritorum, quia per peccatum mortale in nobis mortificantur omnia nostra bona opera, ita vt *quasi argentum versum in scoriam* ex Isaia cap. 1. ultra non imputentur nobis ad meritum æternæ salutis, iuxta illud Ezech. 18. *Si iustus auerterit se, & fecerit iniquitatem, &c. omnes iustitiæ quas fecerat nõ recordabuntur.*

Omnia bona opera per peccatũ mortificantur.

Secundò priuamur paternâ illa beneuolentiâ, & præcipua

præcipua cura, tutela, ac blanditiis, quibus parens optimus vti solet erga bonos, & pios. Quod spectat illud Ierem. 22. *Si fuerit Iechonias filius Ioachim Regis, sicut annulus in dextera mea, inde euellam eum*: & illud Psalm. 118. *Spreuisti omnes discedentes à iudicijs tuis, quia iniusta cogitatio eorum*, & illud Prouerb. 1. *Tunc inuocabunt me, & non exaudiam: mane consurgent, & non inuenient me, eo quod exosam habuerunt disciplinam, & timorem Domini non susceperunt*. Adde & illud Isaiæ 59. *Iniquitates vestra diuiserunt inter vos, & Deum vestrum, & peccata vestra absconderunt faciem eius à vobis ne exaudiret, ac illud Ierem. 5. Peccata vestra prohibuerunt bonum à vobis*.

Priusquam
iure cœle-
stis hæredi-
tatis.

Tertiò spoliatur iure cœlestis hæreditatis, facti mancipia diaboli ex filiis Dei, qui paulò post eramus Reges futuri, & fruituri fœlicissima iucundissimæque vita in illo Dei tabernaculo, *in quo is tantum habitabit, qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam*, Psalm. 14. Vnde existimare debemus in eo instanti, quo mortaliter peccauimus, contra nos prolatam fuisse sententiam, qua è cœlo exules esse pronuntiati sumus, spoliati bonis omnibus spiritalibus è ducentibus, & sathanæ, ipsiusque ministris addicti cruciandi: perinde quadam ratione, ac nefarius sacerdos per degradationem ab Ecclesiastica dignitate alienus declaratur, sacerdotalibus indumentis exuitur, & brachio seculari traditur multandus.

20. Quartò abalienatur à nobis *Spiritus adoptionis filiorum Dei*, in quo clamamus *abba pater*: quique testimonium reddit spiritui nostro quòd filij Dei sumus, ad Rom. 8. & per quem nobis datum, *charitas diffunditur in cordibus nostris*, ad Rom. 5. atque adeo

per

per quem spiritu viuere, & spiritu ambulare (in via nimirum salutis) dicimur, iuxta illud ad Galat. 5. *Si spiritu viuimus spiritu & ambulemus*; & ratio est, quia vita animæ nostræ consistit in charitate. vnde dicitur 1. Ioan. 3. *Qui non diligit, manet in morte.* & peccatum mortale illam extinguit dicitur generare mortem, Iaco. 1. *Peccatum (inquit) cum consummatum fuerit, generat mortem*; itemque *fides sine illa est mortua, sicut corpus sine spiritu mortuum est*, ex sequen. cap. 2. nec vllum nostrum opus censetur vitæ æternæ esse meritorium, nisi ex illa proueniat, vt patet ex cap. 13. prioris ad Corinth.

Quintò spoliatur gratiâ diuinâ; qua decorante animam nostram, ea sic placet Deo, vt tamquam siue filiam, siue sponsam charissimam velit æterni sui regni esse consortem: quod vox illa sponsi Cant. 4. significat. *Veni de libano sponsa mea, veni de libano, veni coronaberis.* Spoliatur, & charitate, eamque comitantibus Spiritus Sancti donis, & virtutibus infusis (tamquam Madian omnia vastante in terra Israel. Iudic. 6. aut Antiocho diripiente omnia vasa templi, 1. Machab. 1.) quibus corroborantibus facultates animæ nostræ, idonei sumus, promptique, & alacres reddimur ad exequenda opera æternæ salutis meritoria. Non enim tantum sunt ornamenta filie regis (*cuius omnis gloria ab intus in simbrijs aureis circumamicta varietate*, ex Psal. 44.) sed etiam adiumenta sunt necessaria ad vitam æternæ salutis meritoriam agendam. Quæ sicut cum ad sunt magnam præbent gaudendi materiam, iuxta illud Esa. 61. *Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima in Deo meo; quia induit me vestimento salutis, & indumento iustitiæ circumdedit me, & quasi sponsam*

20.
Spoliamur
diuina gra-
tia.

sponsum decoratum corona, & quasi sponsam ornatam monilibus suis: ita etiam cum absunt (quod nostra culpa fit per peccatum mortale) magnam præbent materiam doloris vehementis: qualem sensit Iob, cum in cap. 19. diceret: *Spoliauit me gloria mea, & abstulit coronam de capite meo, destruxit me undique, & pereo, quasi euulsa arbori abstulit spem meam: & qualem sentiret mercator, qui multis laboribus ex India aduectas merces vno iactu taxilli miserè perdidisset.*

Væ illi, qui talem passus iacturam nullo dolore tangitur: se fortè diuitem esse, nulliusque egere dicens (vt ille de quo Apoc. 3.) *cum verè miser sit, & miserabilis pauper & nudus: Ut pote qui ad instar descendentis ad Ierusalem in Iericho Luca 10. spoliatus bonis omnibus, & plagis impositis semiuuium relictus, sic priùs lucrata perdiderit, vt ei commoditas in posterum lucrandi adempta sit; imò qui in longè miseriore statu quàm ille coniectus sit, prout longè grauior perniciosiorque est bonorum spiritualium & æternorum, quàm corporalium, & caducorum iactura, minùsque perniciosæ sint plagæ corporis, quàm plagæ animæ, cui illam tandem adferunt mortem, de qua Psal. 33. *Mors peccatorum pessima; & interea semiuuium relinquit peccatorem, nempe viuentem quidem carne, sed mortuum spiritu.* Adde ad eiusmodi iacturam, & plagas animæ accedere reatum, quo peccator debitor est pænæ ignis æterni parati diabolo, & Angelis, vt patet ex sententia in eos proferenda ex cap. 25. D. Matth. Plerùmque etiam accedere temporalia detrimenta infamiæ, morborum, paupertatis, & indigentia. Accedere denique ad miseriæ cumulum, quod ani-*

ma

ma peccato mortali inquinata, sit tamquam nauis vndique agitata ventis, & à nautis deserta: ac tamquam ciuitas militum præsidio destituta, quæ ab hostibus cingitur, & in qua ciues dissident, & proditores consilio præfunt: aut etiam tamquam virgo à procis vndique sollicitata, quam deseruit pater custos castitatis ipsius; vel vidua solatio destituta, cui vndique lites intentantur, & molestiæ inferuntur. Quò spectare censeri potest illud psal. 70. *Consilium fecerunt in vnum, dicentes, Deus dereliquit eum; persequimini & comprehendite eum, quia non est qui eripiat.*

De eadem quarto, ex multitudine & magnitudine malorum, quæ per peccatum mortale incurruntur.

SECTIO SEXTA.

Pernicies, quam peccatum mortale adfert, habet cum iactura bonorum, coniunctam inuentionem multorum & ingentium malorum: quorum alia iã sunt præsentia, & alia adhuc misericorditer à Deo differuntur dante peccatori locum pœnitentiæ (quo tamen abutitur in superbia, ex Iob. cap. 24. ver. 23.) atque illa plagarum & hoc debitorum nomine intelligi possunt.

Plagæ quæ per peccatum mortale infliguntur animæ. §. I.

Prima autem plaga est in animæ substantia tum corruptionis cuiusdam, iuxta illud Psal. 37. *Pu- truerunt*

truerunt & corrupte sunt cicatrices mea, à facie insipientiae mea, & illud psal. 51. Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt in iniquitatibus: Tum deturpationis, qua Dæmonis turpissimi nigri, & pallidi: non cœlestis sponsi pulcherrimi, candidi & rubicundi speciem referat, ita vt in eam cadat illud Thren. 4. Denigrata est super carbone facies eorum; tum denique monstrositatis, qua ad instar Nabuchodonosor, Dan. 4. monstrosam quandam bestiarum speciem induit, iuxta illud psal. 48. Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis.

Secunda plaga est cæcitatatis in intellectu: cuius iudicium voluntas per peccatum peruersa peruertit, vt malum dicat bonum, & contrà bonum malum, iuxta illud Isaïæ 5. *Va qui dicitis malum bonum, & bonum malum, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras, ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum. Va qui sapientes estis in oculis vestris, & coram vobismetipsis prudentes.* Item illud psal. 81. *Nesciunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulant.* & illud Sopho. 1. *Ambulabunt vt caci, quia Domino peccauerunt:* & illud Sapien. 2. *Excacauit illos malitia, eorum* (id quod Sodomitis ita contigit, vt simul cæcitate oculorum percuterentur, Gen. 19.) & illud Proverb. 4. *Via impiorum tenebrosa, nesciunt vbi corrumpantur* nimirum sicut Balaam, Nu. 22. (qua comparatione D. Petrus in 2. sua epist. cap. 2. vtitur) nesciuit Angelum ante se stare districto gladio, quia via illius erat peruersa. Adde etiam illud ad Ephes. 4. *Hoc dico, & testificor, vt non ambuletis sicut gentes ambulant in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati à vita Dei per ignorantiam, quæ est in illis*

illis propter cacitatem cordis ipsorum. Ea igitur quæ illicite amata idem Apostolus ad Philipp. 3. arbitratus est ut stercorea, intellectum excæcant, sicut & sterco hirundinum cadens in oculos Tobia cæcitate eis intulit, Tobia 1.

Tertia plaga est obliuionis Dei in memoria, de qua Deut. 32. *Oblitus es Dei creatoris tui*, & Psalm. 9. *Non est Deus in conspectu eius, inquinata sunt via illius in omni tempore. Auferentur iudicia tua à facie eius*, & Psalm. 53. *Non proposuerat Deum ante conspectum suum*: & Psalm. 85. *Non proposuerunt te in conspectu suo*: & Psal. 105. *Obliti sunt Dei, qui saluauit eos*.

Quarta plaga est peruersitatis in voluntate per quam seruituti appetitus, tamquam ancilla Dominae nequissimæ addicitur, & famulari cogitur, debens dominari: peccatum enim propensione ad malum (de qua Genesis 8. *Sensus, & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia*) tamquam ferocissimæ bestia frantum detrahens, aut tamquã intemperantissimo mancipio libertatem tribuens, omnia perturbat ac peruertit, nec sensu rationi nec ratione obtemperante Deo ob abiectum à se omnem humanum timorem: imò & diuinum, exemplo eius qui Luca 18. dixisse refertur, *Deum non timeo, nec hominem reuereor*. In eo autem quod filij huius seculi prudentiores sunt filijs lucis in generatione sua, ex cap. 16. D. Luca; idem contingit ipsis, quod noctuis, quæ melius quàm aues ceteræ solent in tenebris volatum suum dirigere.

Quinta plaga est debilitatis in facultate exequendi, constituentis eam infirmitatem, de qua in Psal. 6. *Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum; sana me Domine quoniam conturbata sunt ossa mea*.

Ad quas plagas respexisse videri potest D. Bernardus, cum in serm. 1. in cena Domini, lapsum in peccatum comparauit lapsui in cloacam plenam lapidibus, per quam ille qui labitur, non solum foedatur: sed etiam in membris suis grauiter læditur. Quod si quæ sint aliæ eiusdem modi plagæ, reducuntur ad memoratas: quarum perniciem aduerte augeri per detrimenta, quæ in temporalibus bonis siue honorariis, siue pecuniariis, siue etiam corporeis secum ferunt.

Ratio quâ ob acceptas per peccatum plagas inducendus est peccator ad odium propriorum peccatorum. §. 2.

24.
Erubescen-
tia peccato-
ris de suo
statu.

Atque per hæc adducetur peccator ad odium suorum peccatorum, si ei inculcetur, quanta habeat occasionem erubescendi coram Deo, & Sanctis ipsius de vilissimo, pauperrimoque statu, in quem per ea se coniecit. Etenim ipsum, talis plagæ veris bonis adeo exinaniiuit, vt possit merito vituperare illud Psalm. 72. *Ad nihilum reductus sum. & nesciui*: atque adeo sibi accommodare illud de diabolo dictum Ezechielis 28. *Nihil factus es*. Certè apertum est, quod in priori ad Corinth. 13. Apostolus ait se *sine charitate nihil esse*. Tale quid autè parum pendenti impudenter, eo quod commoditatibus temporalibus, quibus fortè Dei beneficio abundat, sit contentus: inculcare oportet de talibus tamquam concessis ad procurandam Dei gloriam, rationem esse reddendam usque ad nonissimum quadrantem, Matthæi 5. Neque concessum esse diu illis vti, vt

pat

patet per illud, quod ex Luca cap. 12. dicenti. *Ani-
ma habes multa bona posita in annos plurimos, requi-
esce, comede, epulare, responderit Deus: stulte, hac nocte
repetent à te animam tuam, quæ autem parasti, cuius
erunt? & illud Iob 20. Gaudium hypocrite ad instar
puncti. Nec etiam talis usus facit hominem conten-
tum, seu quiete animi frui. *Impij enim* (vt dicitur
Isaiæ 57.) *quasi mare feruens quod quiescere non potest.*
In quos proinde aptè quadrat illud Psal. 106. *Ani-
ma eorum in malis tabescebat: turbati sunt, & moti si-
cut ebrius, omnis sapientia eorum denorata est.* Itemq;
illud Isai. 48. *Non est pax impijs. Esto ducant in bonis
dies suos: tamen in puncto in inferna descendunt.* Iob
21. Adde quòd risus dolore miscebitur, & extrema
gaudiij luctus occupet. Prouer. 14. Item quòd abun-
dantiam, & delectationem ipsorum summa ege-
stas, molestiaque excipiet. Sic enim is qui induciba-
tur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide,
ne quidem aqua guttam habere potest, quæ linguam suam
refrigeret cruciatus in flamma, ex D. Luc. cap. 16. sicq;
experitur verum esse de peccato, quod dicitur Pro-
uerb. 5. *Fauus distillas labia meretricis, nouissima au-
tem illius amara quasi absinthium.**

Urgendum vltius est, talibus commoditatibus
abundantes peccatores grauari vinculis grauissimis
de quib. Prouer. 5. *Iniquitates sue capiunt impium, &
funibus peccatorum suorum constringitur.* Et Psal. 37.
*Iniquitates mea supergressæ sunt caput meum, & sicut
onus graue grauata sunt super me. Miser factus sum, &
curuatus sum vsque in finem. Cuius rei typum Manasses
gessit: inter cætera de se dicens in oratione sua, quæ
habetur in fine Paralip. *Incuruatus sum multo vin-
culo ferreo, & non possum attollere caput meum.* Talia*

vincula tunc demum sentiuntur à peccatore, cum (ad instar auis escâ consumptâ) recedere conatur: vt D. Augustino accidisse ipsemet indicat, cum ait in 8. Confess. cap. 5. *Suspirabam ligatus non ferro alieno, sed ferrea mea voluntate, velle meum tenebat inimicus, & inde mihi catenam fecerat, & me constringerat.* Hæc ille. Sic autem peccatorum suorum vinculis, quasi ferreis constringi, vt ab immanissimo humani generis hoste captiuus teneatur ad ipsius voluntatem habetur ex 2. ad Timoth. cap. 2. in fine, atque in tali captiuitate multa, & grauia perpeti, patet per illud Psalm. 31. *Multa flagella peccatoris, & illud, quod qui peccauerunt dixerunt in inferno positi (ex cap. 5. lib. Sapientia) lassati sumus in via iniquitatis, & perditionis. & ambulauimus vias difficiles.* Vnde intelligitur peccatoris indurati quantumcumque vitæ huius commoditatibus abundantis, conditionem posse comparari cum ea quæ asinus, non quidem solutus, cui Christus (ex Matth. cap. 21.) infideat ad ingressum triumphalem in Ierusalem: sed ligatus ad obsequium crudelissimi Domini, & onere graui oppressus, fustibusque crudeliter verberatus, cui ad esum suppetant tantum aliquot cardui. Cum quibus temporales ipsæ commoditates comparari possunt, sicut comparantur cum spinis in parabola de semine, Matth. 13. Marc. 4. Lucæ 8.

De debitis quæ per peccatum mortale contrahuntur. §. 3.

25. **Q**uod attinet ad debita peccatoris, seu mala, quibus post hanc vitam expositus est, nisi resipiscat,

Catena qua
Aug. teneba-
tur adstri-
ctus.

piscat, ea talia sunt quæ nec humana cogitatio comprehendere, nec lingua exprimere valeat, sicut nec præmia, seu bona iustis parata, iuxta illud Apostoli 1. Corinth. 2. ex Iſaia cap. 64. *Oculus non vidit, nec auris audiuit quæ preparavit Deus ijs qui diligunt illum.* Comprehenduntur autem nomine pœnæ æternæ damnationis, quæ duplex est: vna dicitur pœna damni, per quam pariter omnes damnati excluduntur à beatifica visione Dei, regnóque cœlorum: iuxta illud quod in Apoc. cap. 21. sub finem dicitur, quòd in eam quæ ibi describitur cœlestem Ierusalem, non introibit aliquod coinquinatum. Ad quod etiam facit illud Psal. 5. *Non Deus volens iniquitatem tu es, neque habitabit iuxta te malignus, neque permanebunt iniusti ante oculos tuos. Odisti omnes qui operantur iniquitatem:* itémque illud Psal. 72. *Qui elongant se à te peribunt: perdidisti omnes qui fornicantur abs te.* Accedit etiam quòd ratio talis exclusionis sit carentia charitatis, tamquam vestis nuptialis, qua spoliatur, per quodcumque peccatum mortale. Altera verò pœna æternæ damnationis dicitur pœna sensus: qua torquentur damnati impariter pro imparitate numeri & grauitatis peccatorum ab vnoquoque commissorum, iuxta illud Apoc. 18. *Quantum se glorificauit, & in delicijs fuit, tantum date illi tormentum & luctum.* Vnde intelligitur hominem, qui peccata, de quibus non egit pœnitentiam, commisit plura, & grauiora quàm multi dæmones, plura, & grauiora perpeſſurum tormenta, quàm multos dæmones: præsertim cum non sit personarum acceptio apud Deum: vt habitum est antea pluribus sacræ scripturæ locis citatis.

Duplex est pœna damnatorum, dāni & sensus.

Pœna sensus grauiissima.

Quàm autem horrenda sit istiusmodi pœna col-

ligere licet ex sententia per quam miseri sunt eidem addicendi à Christo ipsomet, teste Matth. 25. cum dicit, *Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & Angelis eius.* Nam illud *Ite maledicti*, ostendit pœnam ignominiosissimam, quæ separat à societate sanctorum cum Dei indignatione. Illud verò, *In ignem æternum*, pœnam acerbissimam, eamque nunquam finituram. Illud denique, *Qui paratus est diabolo & Angelis eius*: pœnam immanissimam, & ex nequissimorù societate molestissimam.

Ratio concipiendi odium peccati ob debita per illud contracta. §. 4.

Consideret igitur Christianus, aut tamquam miles baptismali caractere Christi insignitus, mox coronandus, si legitimè certasset: aut tamquam filius adoptatus, mox ad regni solium ab adoptante euehendus, si paruisset paternis iussibus, aut tamquam sponsa ad delicias regales, de quibus (Lucæ 22. *Ego dispono vobis sicut disposuit miles pater regnum, ut edatis & bibatis super mensam meam in regno meo*) mox admittenda, si fidem seruasset. Consideret, inquam, se à tam fœlici conditione excidere per peccatum mortale: adeoque exofium Deo reddi, ut is ipsum tamquam nihili factum, ac fœdissimè deturpatum, omninóque abominabilem, velit à domo sua alienum esse, & in infernum abijci, ut in cloacam, sordium vniuersi receptaculum immundissimum, atque igne inextinguibili in æternum cum dæmonibus cruciari, absque vilo profus solatio: quandoquidem ex cap. 5. Sapient. *Deum armabit creaturam ad ultionem inimicorum, &*

pugnabit

pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos: adeo ut, nec à Creatore nec à creatura solatium expectare debeant, sed potius vexationem.

Excitet igitur Christianus suam fidem, qua cum cæteris symboli articulis credit vitam æternam: & in infernum descendat adhuc vivens, ne descendat mortuus: serioque consideret (ex Job. c. 10.) terram tenebrosam, & opertam mortis caligine, terram miseria & tenebrarum, ubi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. Itemque ex Apoc. cap. 21. Stagnum ardens igne & sulphure, demonibus teterrimis, tamquam serpentibus sævissimis totum scatens: ac etiam tum ex nonnullis sacrae scripturae locis (ut ex Isaia. cap. 34. à ver. 8. & ex cap. 1. Sophoni. à versu item 8.) tum ex libris piis, in quibus de novissimis hominis agitur, expendat omnis generis miseras ibi perferendas, maiores ac molestiores quam mens humana capere possit, vel lingua exprimere. Eas utcumque indicant ibidem constituti qui præ angustia spiritus gementes ex cit. cap. 5. Sapientia: ac stridentes dentibus, ex cap. 24. & 25. D. Matth. desiderant mortem fugientem ab eis, ex Apoc. cap. 9. dicuntque montibus, *Cadite super nos, & collibus, operite nos,* ex preced. cap. 6. sub finem & ex cap. 23. D. Luca. Ex qua consideratione si in peccatoris voluntate non excitetur motus, tum pudoris de tam misero presenti suo statu: tum timoris de impendente futuro omnium miserissimo; tum demum summi odij peccati ut fontis detestandi tantorum malorum: vix aliud superesse videtur, quam ut pro eo oretur, & moneatur de eodem misero suo statu per similitudinem, qua D. Paulus utitur ad Hebr. cap. 6. *quod terra saepe venientem super se bibens imbrem & producens tribulos &*

Pœna inferni expendenda gravissime.

spinas reproba est: cuius consummatio in combustionem.

28. Itémque doceatur illam suam duritiem, non esse opus alterius quàm diaboli, tenentis ipsum captiuum ad suam volùtatem, iuxta Apostolum 2. ad Timoth. 2. Neque enim est opus Dei, nisi permittentis, vt in Pharaone: neque est naturæ opus, vt ex eo patet, quòd soleant homines tam faciles esse ad concipiendum tum pudorem de turpitudine sui status, tum timorem impendentium sibi grauium malorum, tum demum odium eorum, quæ grauius eis nocent; vt difficillimum sit eos cohibere à talibus motibus, & intra rationis limites coërcere. Neque refert quòd tale quid eis contingat circa temporalia, quæ sensu percipiuntur. Nam spiritualia percipiuntur fide quæ certiore notitiam dat quàm sensus, spiritaliumque iactura infinitis partibus maior est, & formidabilior quàm iactura temporalium: vt satis insinuatum est à Domino nostro, cum dixit Luc. 12. *Nolite timere eos qui occidunt corpus, & post hæc non habent amplius quid faciant. Ostendam autem vobis quem timeatis, timeat eum qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam.* Item (quod bene notatum est à D. Chrysof. homil. 5. ad populum Antiochenum) tristitia quam dicimus contritionem, concepta propter Deum de iactura spiritualium, remedium est aduersus eandem iacturam, dicente Apostolo in posteriori ad Corinth. cap. 7. *Quæ secundum Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur.* Suscepta verò tristitia de iactura temporalium, nihil ad eam proficit: quantumcumque enim tristetur quis de liberis, vel bonis amissis, vel de infamia, aut morbis contractis, non ideo talis iactu

Spiritualium iactura maior est infinitis partibus quàm temporalium.

lis iactura resarciatur, vt constat experientia. Itaque aduertat peccator induratus, quem suus tam miser status nihil mouet; quòd ipse sit in manu diaboli carnificis sæuissimi: à quo ducitur ad æternum gehennæ supplicium. Nostra enim hæc vita cursus est ad mortem; quam seuerum Dei iudicium sequitur, & cum eo idipsum supplicium peccatoribus impœnitentibus constitutum; ducitur verò, quasi obuerso dorso, ne territus, mentem mutet, videns ollam succensam sibi paratam. Conuertatur ergo miser; animæ suæ misertus; & dum ei adhuc conceditur remedium Pœnitentiæ ad se liberandum, eo vratur: cùm non desint illi ad id mutationes diuinæ misericordiæ, tum per interiores inspirationes, tum per exteriores monitiones, nimirum per varietatem prosperitatum & afflictionum, per conciones ac per exempla, quæ passim offeruntur. Quas imitationes, & monitiones qui contemnit, quàm sibi malè prospiciat pro eo tempore, quo (etiam dæmone ipso vrgente vt inducat in desperationem) compelletur ad tribunal tremendum, & supplicium horribile faciem conuertere. Caueat ergo sibi, interea dum potest, à comminatione formidabili posita in cap. 1. Prouerb. *Quia vocaui, & renuistis: extendi manum meam, & nõ fuit qui aspiceret. Despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis: ego quoque in interitu vestro ridebo.* Atque dum licet dicat saluberrimum peccauit, cuius singulæ literæ indices illi esse possunt miseriæ, in qua constituitur: puta 1. præmiis meritum omnium priuatus. 2. egestate oppressus, 3. cæcitate mentis percussus. 4. charitate diuina spoliatus. 5. amaritudine repletus. 6. viam per-

ditionis ingressus. 7. iram Dei meritus.

Certè si depulsa mentis caligine posset serio dicere: *Iniquitatem ego cognosco, & peccatum meum contra me est, semper: serio quoque vsurparet illud, Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam, &c.* ad obtinendam liberationem à miseria suo statu.

CAPVT VI.

De Confessarij prudentia in dirigendo Pœnitente ad contritionem executioni mandandam.

SVMMARIVM.

1. Maxima Dei miseratio in peccatores, quâ pro illis ad pœnitentiam vocandis, misit unigenitum Filium suum.
2. Miseratio, quâ homines peccatores ad ipsum reuertentes recipit.
3. Miseratio, quâ benignissimè ad se vocat, patientissimèque suffert peccatores.
4. Miseratio, qua velut naturali propensione miseratio peccatoris.
5. Miseratio liberalissimè offerentis peccatori veniam suorum peccatorum.
6. Nulla est grauitas aut multitudo peccatorum, ob quam Pœnitentia desperandum sit de Dei misericordia; & qualiter ad spem concipiendam excitari possit.
7. Continuitas diuinorum in nos beneficiorum tum communium, tum particularium.
8. Dignitas contritionis.
9. Facilitas tum euadendi æternam damnationem, tum gratiam, & cetera diuina dona recuperandi: tum etiam